

ДРАМСКА БАШТИНА

Ку
на
Ср

Велимир Ђорђевић

СВИ СМО ИЗМИРЕНИ

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

Библиотека

ДРАМСКА БАШТИНА

Коло 10, књига 2

ISBN 86-80629-14-6

Издавач

Музеј позоришне уметности Србије

11000 Београд, Господар Јевремова 19

Главни и одговорни уредник

Ксенија Радуловић, директор

Уредник едиције

Олџа Марковић

Сарадник

Миланка Андријашевић

Коректор

Олџа Марковић

Ликовно решење

Ново Чоџурић

Припрема за штампу

Свејкозар Сијанкић

Штампа

Алфаграф, Петроварадин, Рељковићева 20

Тираж: 300 примерака

Штампање завршено: октобра 2003.

ВЕЛИМИР ЂОРЂЕВИЋ

СВИ СМО
ИЗМИРЕНИ

Шаљива игра у I чину

Београд 2003.

ВЕЛИМИР ЂОРЂЕВИЋ
СВИ СМО ИЗМИРЕНИ
Шаљива игра у I чину с певањем

ОСОБЕ

ПЕРА БАРИЋ, Србенда, економ
ВЛАДИМИР, његов синовац
МИЛУТИН, чиновник код Магистрата
МАЦА, удовица
КАТИЦА, њена пећакиња
ЂИРА, слуга Барићев

Чин се збива у Карловцима год. 1874.

НБ. Ако није по вољи мотив “сабор”, ради којег Пера у Карловце долази, нека се узме “штедионичка скупштина”, а Пера главни деоничар. Уосталом мислим, да би се могло дело овако као што је инсценирати.

Ђ. В.

У Новом Саду
преписане улоге 8/3 1875. год.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

47. ПРЕСТАВА.

У 11. ПРЕТСТАВИ 9.

У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 21. МАРТА 1876.

ПРВИ ПУТ:

ОСАМ ДАНА ПОСЛЕ ВЕНЧАЊА.

Штампана игра у 1. чину, по францоском иаишоа Хиалебрад, прежева Перига иинтеровишева.

О С О Б Е:

Хенри Берније	Гужаћ.
Елиза, његова жена	Ј. Сајевчића.
Димитрије, хенриков наменог	Срђенић.
Марија, његова жена	Д. Гужајка.
Жан, слуга	Добриловић.

Збива се на пољском добру хенриковом.

ЗА ТИМ ПРВИ ПУТ:

СВИ СМО ИЗМИРЕНИ.

Штампана игра у 1. чину, од Велимира Ђоковића.

О С О Б Е:

Петра Бариб, србеца, економ	Гужаћ.
Кладовир, његов синовац	Сајевчић.
Милутић, чиновник код магистрата	Зуквић.
Наца, удовица	Ј. Поповићева.
Катина, њена нећака	Ј. Хаџићева.
Изра, слуга барибев	Џајић.

Збива се у Карловцима године 1874.

Поштовани претплатници умовавају се, да би изводеи исплатити други део од своје прве претплате или у трговини браћо Поповића или у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се објави по 5 и. а вр. у српској народној задружној штампарнији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.

ПРЕДГОВОР

Велимира Ђорђевића, “краљ. концептног чиновника IV разреда код. к. земаљског финансијалног равна-тељства у Загребу”, као драмског писца, прво је упознала загребачка позоришна публика и то на “праиз-ведби” веселе игре у једном чину, под називом *Амери-кански двобој* 13. марта 1872. Ова Ђорђевићева једно-чинка доживела је четири извођења у Хрватском на-родном казалишту, док је следећи комад *Слика њокојне ђосџође Жанеије*, изворна шаљива игра у два чина, на истој сцени, имао још неславнију судбину и изведен са-мо на премијери 20. фебруара 1873. Строги позоришни рецензент часописа *Виенац* поводом овог и још неких комада вели да је “прво приказивање сваке изворне драматичне новине за нас занимиво, јер у нас мало тога роди”, али и напомиње да се “на нашем позоришту при-казују и пукe лакрдије, којими управа хоће да добије што новаца од обћинства, те је наравски, да су друге представе слабо посјећене, а напoкон ваља уважити, да

међ нашим обћинством постоји неки предсуд проти изворним драматичним плодомом”.

Истовремено, Ђорђевић се потписује и као преводилац веселе игре у три чина под насловом *Вјенчани* (*Die vermahlten*) Адолфа Вилбранда (прем. 26. X 1872) у режији Петра Бранија који је режирао и његове комаде, али и либрета за оперу у четири чина познатог композитора и тадашњег директора Хрватске опере Ивана Зајца – *Амелиа* (*Il bandito; I briganti*) према драми Фридриха Шилера *Разбојници* (*Die Rauber*) у режији Јосипа Фројденрајха и под диригентском палицом композитора (прем. 28. XI 1872).

Ђорђевић је наставио тесну сарадњу са Иваном Зајцом пишући либрето за народну оперу у три чина *Ђурађ Бранковић* чије стихове почиње да објављује новосадско *Позоришће* априла 1873. уз напомену да је “музику за ту оперу зготовио наш познати композитор Иван Зајц” и да “стручњаци хвале то ново дело нашег вредног музичара.” Прошло је више од шездесет година када смо из часописа *Звук* (1935) сазнали нешто више о овом нерелизованом подухвату. Наиме, историчар Владимир Ђоровић под насловом “Један необјављени документ” пише да је у Архиву Министарства иностраних дела у Београду пронашао једну представку И. Зајца и Велимира Ђорђевића из 1872. упућену непосредно кнезу Милану Обреновићу. Кнез је требало те године да постане пунолетан и стварно прими власт у држави. Зајц и Ђорђевић хтели су и са своје стране да допринесу великој свечаности која се спремила за ту прилику.

Ова Зајчева опера је мало позната у нашем музичком свету. Дело је остало недовршено, а у рукопису постоје само први и други чин за певање и клавир. Иако недовршена она је цитирана у Библиографији музичких дела у Летопису Матице српске (књ. 116). У архиву Министарства, каже даље Ђоровић, о овој опери нема више никаквог трага, као ни у исписима из извештаја аустријског конзула у Београду Калаја, које је, такође, прегледао у бечком архиву. Овај документ у целости гласи:

“Светли Кнеже!

Прилближује нам се дан, на који ће Ваша Светлост као IV. кнез из куће славних Обреновића сјајни престол витешког кнежества србског заузети. Милиони душа очекивају тај дан као почетак велике среће и будућности југословенских племена, па се и са свијух страна већ ори јека радости и весеља.

У смерности подписани такођер немогоше одољети том узвишеном чувству, него пустише ток наравном правцу срца и душе и закључише, да тој душевној радости видљивог израза даду.

У дубокој смерности подписани као знак особите привржености напрам владајућој глави србског народа, приредили су за прослављење тренутка, када ће Ваша Светлост народну срећу обећавајући пунолетност достићи, народну оперу под насловом ’Ђурађ Бранковић, деспот србски’.

Нека дакле Ваша Светлост милостиво допустити благоизволи, да ово дело Милану М. Обреновићу IV посветити смемо.

Ако нас ваша Светлост с дозвољујућом вести обрадовати удостоји, онда ћемо још пре, него што ће дело свету на видик изнешено бити, либрето опере Вашој Светлости на високо одобрење предложити.

Вашој Светлости у подпуној оданости
У Загребу 23 свибња 1872.

Иван пл. Зајц,
равнатељ гласбеног завода,
равнатељ, складатељ и капелник
Операх народнога земаљскога
казалишта у Загребу, складатељ
опере *Ђурађ Бранковић*.

Велимир Ђорђевић,
краљ. концептни чиновник
IV разреда код к. земаљског
финансијалног равнатељства
у Загребу и пјесник либрета.

Новосадско *Позоришће* од јула 1872. са чуђењем извештава да је на своју понуду Зајц добио од управитеља београдског позоришта одговор “у којем се у име кнежево (?) одбија та понуда, из разлога, – као што тамо стоји – ‘што подобна позоришна дела, за нашу народну позорницу неће од повољнога и кориснога успеха бити.’ Овакве назоре нисмо кадри ни да схавтимо, а то ли да их делимо.”

Ђорђевићева шаљива игра у једном чину *Сви смо измирени* приказана је први пут на сцени Српског народног позоришта у Новом Саду 21. марта 1875. исте вечери са шаљивом једночинком Хилдебранда *Осам дана после венчања*. Радња комада *Сви смо измирени* збива се у Сремским Карловцима, а *Позоришће* поред плаката доноси и кратак садржај ове шаљиве игре: “Неки лакоумни млади човек, који троши новце немиле, добије од свог стрица опомену, да се ожени што

пре, јер му иначе не ће више шиљати новаца. Да би тој по њега кобној неприлици доскочио, пише синовац стрицу, да му је по вољи учинио, па се оженио. Међу тим наш млади господичић хоће збиља да се жени, једно, што се боји да му не дође у походе стриц, па да му не уђе у траг, а друго, што мисли, да је нашао у нећаци своје газдарице згодну женицу за себе. Снаша Маца, његовој газдарици, то је са свим по вољи. Она удеси тако, да се двоје млади нађу на само. Наш млади господичић употреби ту прилику и баш се био упутио, да снаш-Мациној нећаци изјави своју љубав, кад ал' ето ти грома из ведрога неба: стриц дошао у походе своме синовцу. Велика забуна! Девојка се скрије у орман, стриц хоће да види снају своју, помисли, да је то снаш-Маца, која баш тада улази у собу и која ништа не слути. После још неких малих неспоразумљења све се разбистри, сви се измире, и наш млади господичић узима себи за жену снаш-Мацину нећаку Катицу."

Улоге су тумачили Димитрије Ружић (Пера Барић, Србенда, економ), Александар Сајевић (Владимир, његов синовац), Андрија Лукић (Милутин, чиновник код магистрата), Ј. Поповићева (Маца, удовица), Ленка Хаџићева (Катица, њена нећака), Вујић (Ђира, слуга Барићев). Хроничар *Позоришта* вели да је представа "ишла тако складно, да је само с похвалом можемо споменути." Свестан невелике литерарне вредности комада претходно напомиње да "такви комади не могу се пресуђивати по правилима строге критике већ и стога, што из њих излази са свим јасно намера, да гледаоце

за који часак позабаве и да их наведу на смеј. Тешко је што приговорити писцу, ако у доброј вољи и намери, да шалом разгони суморне облаке, који се над нам витлају у овим тешким временима, у томе мало и претера, па ако за то употреби и слабија средства. У таквом случају критика је већ *a priori* обезоружана, па мора да ћути, особито кад види, да су употребљена средства навела публику, да се од срца смеје, а тај смеј даје права писцу да каже: Ја сам постигао цел своју! Ја и ти, поштована публика, можемо једно с другим задовољни бити!”

Препис рукописа комада *Сви смо измирени* чува се у рукописном одељењу Музеја позоришне уметности Србије (А/Р 63, инв. бр. 8149) са сугестијама аутора “у Новом Саду 8/3/1875”.

Олга Марковић

ПРИЗОР 1.

Соба у кући госџа Маце. На левој сџирани орман – У среди сџо – за сџолом седе Владимир и Милуџин с карџама у руци. На левој сџирани сџо за књиге.

ВЛАДИМИР

(Набаџи карџу)
Десетица!

МИЛУТИН

З богом немарна душо – ако се не варам кеџ је јачи.
(Убије кеџом)

ВЛАДИМИР

Но, по, видићемо како ћеш свршити. Баџај даље.

МИЛУТИН

Ево ваше господство и овде се нашла по гдекоја десетка –
(Баџи карџу)

ВЛАДИМИР

Аха, ту смо! Ево опет овде по гдекоји кеџ – ради неких ствари
– баџи карту.
(Играју даље)

МИЛУТИН

Четрдесет у маку! – ради неких ствари –

ВЛАДИМИР

Да видим.

МИЛУТИН

(Показује картице)

И двадесет у тикви! – ради неких ствари.

ВЛАДИМИР

Не знам који је ђаво данас забасо у те карте, баш ни једне игре нисам добио.

(Баци картице на сто)

Нећу више да играм. –

МИЛУТИН

Теши се, пријатељу драги, пословицом: ко је несретан у игри, сретан је у љубави.

ВЛАДИМИР

Ако се не варам, пемам баш великог повода веровати у истинитост те твоје пословице.

МИЛУТИН

Па да, знамо се – Чујем, да ниси од оне особите врсте људи, који кад намирише какву голубицу, ствара око ње читаво врзано коло. Та ти си и код тетке Маце узео квартир “ради неких ствари”.

ВЛАДИМИР

Па кад би и било ради неких ствари, те би ствари биле поштене.

МИЛУТИН

Та да, та да, поштене, али су одвише у потаји сплетене, што не кажу подмукло –

ВЛАДИМИР

Е виш ти њега, докле те мучи радозналост, хтео би да испиташ моју тајну –

МИЛУТИН

О, ни најмање, али знаш наши варошани чуде се, да ти држиш два квартира, а мене једи, што гатају којешта –

ВЛАДИМИР

А ко ће целом свету намесити једнаке колаче? Збиља, не би шкодила ваљда чашица крепке росице. Је л' по вољи малага?

МИЛУТИН

Мани се те сладке смесе, додај овамо шљивовицу.

ВЛАДИМИР

(Устїане, донесе буџиљу шљивовице, најпочи две чашице)

При шљивовици састају се наше симпатије; ни ја не марим за којекакве сладке смесе.

(Куцају се)

МИЛУТИН

У добро здравље! Спаси бог!

ВЛАДИМИР

Сервус!

(Пију)

МИЛУТИН

Да се вратимо на првашњи разговор на твоје квартире. Мени се чини као да за њих сада више новаца издајем, него од пређе.

ВЛАДИМИР

Дакако, много више –

МИЛУТИН

Па како то?

ВЛАДИМИР

Ради неких ствари. Јел по вољи још која чашица?

МИЛУТИН

Нећу! Дај ми једну цигару!

ВЛАДИМИР

(Пружа му цигару)

Изволи!

МИЛУТИН

Зар нећеш разјаснити од куд ти толики повци и од ког их добиваш.

ВЛАДИМИР

Кад си баш тако навалио, хајде да ти ту тајну разјасним. Теби је познато, да ја имам богатог стрица?

МИЛУТИН

Некаквог богатог дишкрећанског шљивара – шта ли је? Знам да је страшан неотесанац.

ВЛАДИМИР

Оштар је пријатељу, али исто тако поштен и ваљан родољуб. Дакле, тај мој стриц из диштрикта дуго је гледао моје необично прошење новаца, па кад му је дозлогрдило, он ти седне и одправи на мене ово писмо:

(Извади из чекмежејџа писмо, чиија)

Љубазни мој синовче!

Биће ти познато, да те као рођеног сина волим и да ћу те за наследника мога опоручно поставити. Кад ја умрем, чиии с имањем што ти је драго, прохарчи га, поклони га, попи га или га баци у Дунав, но док ја живим, нећу допустити, да за којекакве лудорије новац избацаш, јављам ти, да сам о довима платио последњу конту Пери у читаоници; даље престаје моја новчана помоћ. Желим ли пак ја и надаље моју љубав на прам теби уздржавати, а ти се ожели; жена ће те на прави пут извести да постанеш мирним и умереним човеком. Знаш, же-не имају то својство да играју улогу подјармљеног створа,

дочим у истици држе бич тирански, с којим мужеве своје од кафане, картања и других невиних забава одвраћају. Мислим да ће брак и тебе почастити таквим бичем. Дакле, запамти што ти рекох, ил се жени или никад паре!

Твој стриц
Пера Барић, Србенда.

МИЛУТИН

Љубазан, о врло љубазан стриц. Та шта си му на то одговорио ... наравно да ћеш се женити.

ВЛАДИМИР

Е, пријатељу, нужда закон мења. То писмо утера ме у страхан теснац. Помишљајући, како ћу се неприлике курталисати, отидем ти једно после подне у Нови Сад, опазим у једном дућану лепу женску слику. Ако се не варам, та је слика познате немачке глумице Кларе Циглерове. Брже боље све мисли сложим, купим ту слику и одправим је на мога чика Перу са следећом поруком:

(Извади из чекмежеџа писмо и чийџа)

Прељубљени и високопоштовани мој стриче и добротворе! Вашу узвишеног и благог чувства садржану опомену примио сам и свесрдно послушао. Прилажем вам ево слику моје заручнице. Истина, она је сирота, али у толико је богатија у души и доброту. Пошљите ми новаца, да могу опрему и за мене и за заручницу набавити, па онда нека се испуни жеља мога најплеменитијег стрица.

Ваш најблагодарнији синовац ВЛАДИМИР.

МИЛУТИН

Но, то је лена комедија. Па шта је на то писмо господар Пера, Србенда, одговорио. Беше ли каква успеха?

ВЛАДИМИР

Чујем да није! Одговорио ми, да се неизмерно радује, што сам наишао на такву лепу заручницу и да ће најсретнији бити ако на скоро узмогне загрлити своју красну снаху. У знак особите љубави послао ми је 1000 — да набавим красно руво за лепу певесту, јер он жели, да снаха Пере Барића, Србенде, достојно место у друштвеном животу заузме.

МИЛУТИН

О да ваљана стрица! Јеси ли чуо побратиме, таквих стричева нема много у Европи. А зар се не бојиш богати, да ће господар Пери прохтетети се да једног красног јутра покуца на твоја врата као сват —

ВЛАДИМИР

Не бој се ништа! Нашао сам ја и за ту врећу закрпу. Написао сам ја њему, после неколико дана ево ово писмо:

(Извади из чекмежејџа концепџи и чиија)

Прељубљени мој стриче!

Високо поштовани добротворе!

Моја драга женица љуби вам руку и шаље вам небројене поздраве. Ми се волимо као голуб и голубица. Најтоплију жељу моје младе, да вас предраги стриче, види и упозна, испунићу ових дана. Приправте се дакле за дочек.

Ваш најблагодарнији синовац ВЛАДИМИР.

МИЛУТИН

Јеси ли чуо, то је сувише крупна лаж, ти си далеко забасао.

ВЛАДИМИР

Та морао сам тако лагати, јер знаш — сад је сабор и избор патријара, па би господар Пера могао одкуд овамо залутати, и онда би морао одкачити не само један него обадва квартира, па би могао спавати у дворској башти или на магарчевом брду.

МИЛУТИН

О, што немам ја таквог стрица, чини ми се и ја бих се набрзо оженио као и ти –

ВЛАДИМИР

Ха, ха, као и ја –

МИЛУТИН

А шта ћеш чинити у будуће. Та један пут се мора твоја варанција сазнати, стриц може овог тренутка доћи, па онда?

ВЛАДИМИР

За сада се не бојим доласка стричева, а међутим, ако ми пође за руком – хм – бог зна – може бити да ћу се у истини и ожени –

МИЛУТИН

Лха, ту смо! Два квартира! “Ради неких ствари” Гле ти врага; дакле ваша поглавитост ваљда ће бити тако благонаклоњена, да нам саопшти тајну срца свог –

ВЛАДИМИР

Никако, пријатељу; та јабука у коју ти загристи мислиш, није још тако зрела да ти попудити могу, но збуде ли се што, то ћеш ти бити први, коме ћу тајну поверити.

МИЛУТИН

Да ли девојка мома од ока, да ли је, што по кажу, у ствари?

ВЛАДИМИР

Како се узме.

МИЛУТИН

Је ли дика плава, што у срцу спава, црномањаста али враголаста, или ваљда смеђа, што у срце вређа?

ВЛАДИМИР

Можеш узети прво, а можеш узети и друго, а најпосле можеш узети и треће.

МИЛУТИН

Јел' млада, онако је ли развијена, имали обрвице, с мора пијавице, зубе као низ бисера, а медна уста као римска апотека? – и тако даље ...

ВЛАДИМИР

И тако даље ... Ха! ха! слаба радозналост!! –

МИЛУТИН

(Устјане несјирјино)

Па кад си тако несносан, а ти остани сам, ја идем у друштво, где се пеноси локот на устицама; Затворио си уста као турски муфтија.

(Узме шешир)

ВЛАДИМИР

Та то није баш таква тајна, да се не може добром пријатељу поверити, али знаш –

(Погледа сатје)

ево већ полак дванајест, а приповедка била би дугачка –

МИЛУТИН

Дакле после подне? – Знаш ја не марим за никакве тајне, али ме ипак твоја судбина интересира – знаш, ми смо стари пријатељи, дакле после подне? –

ВЛАДИМИР

Да, после подне. Ваљда ће донде бити обављен избор патријара па ћемо имати леп титулус, да као чланови омладине чашу руменке у његово здравље изпразнимо! А при чаши се уједно лакше да приповедати. Није ли по вољи једна чашица за бољи апетит?

МИЛУТИН

Мислим, да не би шкодила –
(*Најбољи и кућне се с Владимиром*)
Спаси бог!
(*Истије истио тако Владимир*)

ВЛАДИМИР

Сервус!

МИЛУТИН

(*Полазећи рукује се с Владимиром*)
Дакле после подне –

ВЛАДИМИР

Ја те очекујем.

МИЛУТИН

С богом!

ВЛАДИМИР

Сервус!

Милутиин оде.

ПРИЗОР 2.

ВЛАДИМИР

(Сам)

Има Милутин право – ако ми стриц дође, биће и повуци и потегни. Прво ће му питање бити где ти је жена, моја мила снашица? – па шта ћу онда? Од куд ми жене? Било би добро, да се уистини оженим; – али како? Катица је красно девојче, али је чудне парави .. неће ми веровати, држаће моје речи за шалу. Ево већ два месеца од кад настојим да јој се удворим, али све заман, она се чува мене као ватре. Питаћу ја госпа Мацу за савет, она је досетљива, а и добро познаје своју рођаку; ваљда

ће ми дати повољан одговор. Ова моја шала имала је добар почетак, али свршетак може наопако испасти. Хм, хм, видећемо –

(Шеће се ѓоре доле)

ПРИЗОР 3.

Госпа Маца, још у добрим годинама; у шареном оделу накинђурена. Кад уђе грациозно се клања.

МАЦА

Добар дан господине – добро те сте и сад устали.

ВЛАДИМИР

О добар дан госпа Мацо! А шта се ви већ тако рано срдите на мене?

МАЦА

Да рано, тек што није куцнуло дванаест. Цео свет је поврвео у магистратску зграду, само ви седите у овим зидинама као очајник. Какви сте ви мајкин народњак кад седите овде међу зидинама хладнокрвно, а међутим цео свет поврвео је у дворану, где је избор патријара – ио фала лепо на таквом родољубу .. да су фашанке, па да је каква свадба, зацело бисте се боље пожурили.

ВЛАДИМИР

Али госпа Мацо, – зашто да се гурам по оној гунгули?

МАЦА

Гунгула, да – чудна ми јунака, боји се гунгуле – а како би било на Косову? Мислите ли, да се може Душанова круна повратити, кад до полак дванаест спавате и кад се бира глава српске цркве, а ви налазите, да вам смета гунгула? Но, то је лепа парада!

ВЛАДИМИР

Ха, ха, госпа Мацо, баш сте ми читали буквицу; одавно вас нисам видео таку народну –

МАЦА

(Седне)

Молим, молим, ја сам била увек народна, – не спавам до полак дванаест –.

ВЛАДИМИР

О то радо признајем, да сте врло вредна и добра госноја –

МАЦА

И да нисам замишљена и збуњена као ви – да нисте молим вас заљубљени?

ВЛАДИМИР

А кад бих вам казао, да јесам, би л' веровали, госпа Мацо?

МАЦА

Ха, ха, казала би вам с опроштењем, да ...

ВЛАДИМИР

Да ћете ми и проводацирати.-

МАЦА

Но, но, Ви то тако озбиљно говорите, као да збиља неку во-
лете.

ВЛАДИМИР

Тако је госпа Мацо!

МАЦА

Па која је та мустра?

ВЛАДИМИР

(Озбиљно)

Госпојица Катица, ваша рођака!

МАЦА

(Озбиљно гледа ја)

Та ви би њу узели за жену?

ВЛАДИМИР

Само ако ме она хоће, онда је ствар као свршена.

МАЦА

Она не би вас хтела? Но, то би била лепа парада.

ВЛАДИМИР

Па кад мислите да би хтела, тим би вам као проводачиници лакши посао био.

МАЦА

Хм, хм, дакле се не шалите, него баш онако истински — хм ... а знате ли ви господине Владимире, да и она Вас воли – од кад сам ја то опазила, на сам је из свег срца жалила, јер сам увидела, да међу вама двома лежи велика запрека.

ВЛАДИМИР

О, кад бих ја знао да и она за мене мари, ја бих још данас заискао њену руку, можете ми ви учинити, да се са Катицом на неколико тренутака насамо поразговарам?

МАЦА

То ће тешко бити, ви знате, она је врло осетљива – но кад имате таквих озбиљних намера, оно нека буде, ја ћу вам у помоћ притећи. Али ако буде сватова...

ВЛАДИМИР

Обући ћу вас у свилу од главе до пете.

МАЦА

Знате ли, ту вам је па коцки и моје и девојчино поштење ...

ВЛАДИМИР

Али госпа Мацо, добићете медаљон, албум, туце рукавица –

МАЦА

Добро, добро, ја сам се само нашалила, та ви знате да ја до које каквих накита не држим ништа.

ВЛАДИМИР

Да, да, то се види –

МАЦА

Него ја то из поштовања наспрам вас чиним –

ВЛАДИМИР

Дакле госпа Мацо како ћемо?

МАЦА

Ја ћу узети кључ од Катицине собе, а кад она кући дође и не пађе кључ у брави, она ће потражити мене. Ја ћу се пак закључати у својој соби, а она ће не нашавши ме мислити да сам код вас, па ће доћи овамо, а ви јој онда кажите, што јој казати намераваате.

ВЛАДИМИР

Изврсно, баш сте досетљиви прави спаситељ.

МАЦА

Молим, молим, ви знате, да се кад кад и ја знам досетити (*Усїїане*).

ВЛАДИМИР

Немам речи, да вам благодарим на вашој доброти, госпа Мацо. –

МАЦА

Други пут о том. За сада збогом. Мило ће ми бити ако се ствар добро сврши.

(Полази)

ВЛАДИМИР

За цело ће се свршити, ако само и ви вашу одлучну реч код Катице уложите.

МАЦА

О том не водите бриге. Дакле, будите опрезни, да бог да сретно...

(Клања се грациозно и одлази)

ПРИЗОР 4.

ВЛАДИМИР

(Сам)

Морам се ожени, стриц ми може сваки час доћи, па шта ћу онда? Не би ми више дао ни пребијене паре, а и осрамотио би се, јер сам био лажа. Ја Катицу баш волим, лепа је, учтива је, па шта ћу више. Истина је да је сирота, али волујем и њу сироту, па добру, него какво падувело господско дериште, које не уме ни чорбу да запржи.

(Чује се ходање на ходнику)

Чини ми се да већ долази

(Одшкринуо вратица и гледа)

Бога ми она је, ено тражи кључ ... немај бриге паћи ћеш га ... иде вратима госпа Мацине собе ... ево је патраг ... Само сад опрезно и мудро.

(Зајивори вратица, узме књигу и седне крај столице)

ПРИЗОР 5.

КАТИЦА

(Покуца на вратица)

ВЛАДИМИР

Слободно!

КАТИЦА

(Одговори вратица, али хоће одмах наћи раж)

Опростите, мислила сам, да је овде тетка Маца –

ВЛАДИМИР

(Усмиане и њистујући)

Молим госпођице, изволите само унутра, госпа Маца одмах ће доћи, отишла је на часак у дућан, да купи нешто, но доћи ће овог трелутка –

КАТИЦА

Онда ћу је у ходнику причекати –

ВЛАДИМИР

Али молим вас, изволите унутра, напољу је зима – хтедох рећи врућина – госпа Маца одмах ће доћи.

Катица стићи у собу.

ВЛАДИМИР

Зашто се, красна госпођице, устручавате посетити моју мирпу ћелију? Изволте сести.

КАТИЦА

(Седне)

Ја уопште ником визите не чиним, моје се уже познанство протеже само на стан моје тетке Маце.

ВЛАДИМИР

Штета! Ви сте тако красно девојче, да би се свако друштво поносити могло у које би ви ступили –

КАТИЦА

Како то мислите, господине?

ВЛАДИМИР

Мислим да би на пример младићи моје врсте који знају ценити лепоту и дар пречисте душе, уживали сву срећу у вашој близини.

КАТИЦА

Такве сам фразе слушала, али мени још нико подобне не рече!

ВЛАДИМИР

Није вам ни могао когод шта рећи, драги анђелу, јер се сваког друштва чувате; многи у тајности за вама уздишу, ал' на жалост немају прилике да вам изјасне како вас жарко обожавају.

КАТИЦА

Баш разна љубавна изјашњења и јесу крива, што се друштва бојим – О да знате господине, како је то несносно слушати којекакве будалаштине и лажи, а тога ћете чути у позоришту, на променади и у самој цркви.

ВЛАДИМИР

Али није, красна госпођице, све будалаштина и лаж, што молада душа младој души збори; има за цело таквих израза који потичу из дна заљубљене душе.

КАТИЦА

Верујем да има али не верујем да је мени когод искрено љубав изјаснио; па да је најпосле то и учинио, сретном ме не би направио.

ВЛАДИМИР

Ваљда зато, што нисте чули из устију онога, којег је ваше срце пријатним и достојним сматрало.

КАТИЦА

Ја не знам, где је тетка Маца; – дуго не долази.

ВЛАДИМИР

Зар вам је дуго време код мене, ваљда сте и мене уврстили у ред оних ласкаваца, којих је присуство досадно?

КАТИЦА

О молим, ја вас сматрам изнимком од правила – али зар пије моја бојазан оправдана, кад помислите, да ме гдегод овде код вас затећи може; шта би о мени мислио?

ВЛАДИМИР

А кад би вам и ја лепа госпођице удворне речи говорио, би ли ме и онда изнимком сматрали?

КАТИЦА

Не знам, не мислим, да сте ви сувише штедљиви у нежним изразима.

ВЛАДИМИР

Да вам на пример кажем; Като злато, ево већ неколико месеца од кад не могу ради вас да спавам, свака ми је мисао код вас, сваки је мој уздах намењен вашој анђеоској души; сваки ми поглед гледа сјајност сунца ваших очију. Ох, богињо моја, да ви знате како жарко, како искрено љубим вас – Да вам од прилике тако говорим, лепа госпођице шта би ми на то одговорили?

КАТИЦА

Опростите ... не знам шта бих мислила, али ... то би сасвим необично било ...

ВЛАДИМИР

Па да вам се овако приближим,

(Довуче своју сиполицу до ње)

па да вам кажем: ја сам млад научен, не порочан, па те љубим,
љубим те као роса цвеће, као ружица умилне зраке сунца, као
јединиче мајку, као побожни светац вишњег бога – хоћеш ли
постати заувек мојом?

КАТИЦА

Али господине, ваше речи звоне као –

ВЛАДИМИР

Да истину говорим. – Па да клекнем пред вас, па да вам сти-
снем ручицу и да је пољубим

(Клекне њед њом и пољуби јој руку)

па да кажем: Злато, дико моја, где како те водем, како гинем
и венем за тобом – хоћеш ли и ти мене љубити као што ја тебе
љубим, реци ми, хоћеш ли бити за увек моја?

*Чује се господар Перин глас: чувај се Тиро да не сломијеш
ногу!*

КАТИЦА

Неко иде – за бога господине устајте – неко иде овамо –
сакрите ме гдегод – ако ме ко овде нађе, ја ћу умрети од стида.

ВЛАДИМИР

(Усїане)

Та ваљда неће овамо –

КАТИЦА

Хоће, хоће, ево чујем кораке – сакрите ме молим вас –

ВЛАДИМИР

Ја другог средства немам, него орман –

КАТИЦА

Брзо, брзо – већ је близу врата

Катица улази у орман; Владимир је зајивори.

ВЛАДИМИР

Но тог госта ћу добро дочекати, тај ме за цело више посетити
ћеће. Баш сам био на свршетку своје среће и где ти неприлике
(*Седне зловољно*)

Пера куца на врати.

ВЛАДИМИР

(*Срдито*)

Слободно! Но чекај сад ћу ти се осветити. –

ПРИЗОР 6

Господар Пера и Ђира сјује унуира. Ђира носи шорбу.

ПЕРА

(*Већ просед но јак човек*)

Да си ми здрав синовче, од кад се нисмо видели – Кажу људи,
да је Карловачка калдрма на гласу, али ми се чини да ни
басамаци нису баш постидни – Ђиро метни ту торбу онамо.

Ђира мейне шорбу на сирају и седне на њу.

ЂИРА

(*За себе*)

Досад се казало: да те бог сачува Иришког суда, румског бла-
та и карловачке калдрме, а ја томе додајем, а ђаво да те са-
чува карловачких басемака.

ВЛАДИМИР

(Седи забленуио)

ПЕРА

Но, па како си ми синовче?

ВЛАДИМИР

(Усїтане)

Гле чико, ви сте – једва сам вас могао познати
(Пољуби Перу у руку, а заїм се загрле. За себе)

Баш га је сад морао ђаво овамо допети.

(Гласно)

Изволите сести!

Пера и Владимир седну. Пера се огледа њо соби.

ПЕРА

Та, ево и ја дођох на сабор – бога ти, као да си имао пре лепши
стан, него сад.

ВЛАДИМИР

Да чико, пређашњи квартир био је много лепши,
(За себе)

сад ће га још ђаво нанети, да пита за снаху.

ПЕРА

На тај си начин још увек стари – трошиш новац и истериваш
мач ко па оцак –

ВЛАДИМИР

Па ја, чико, не трошим, али –

ПЕРА

Но, али – ваљда твоја жена?

ВЛАДИМИР

Опростите чико – али ...

ПЕРА

Знам, знам, – Наравно, милостива госпа треба свилене хаљине, шињоње, цвикере, – а и туника је у моди. Да, да, баш сам стара луда, што сам те на женидбу паговорио. Боље да си остао нежењен, бар бих знао да моје благо размеће моја крв, а овако – А где је та распикућа, да се с њом мало дискрећански продиванимо?

ВЛАДИМИР

(За себе)

Ево, већ удара гром из ведре неба.

ПРИЗОР 7.

Госпа Маца улази, кад види Перу њрѓне се.

МАЦА

(За себе)

Ваљда су се деца погодила – биће штифлетне

(Ојазу Перу)

Охо, опростите што сам узнемирила

(Хоће најираг)

ПЕРА

Молим, молим, само ближе, о вама је баш био разговор.

ВЛАДИМИР

Чика Перо, ово је моја –

ПЕРА

Дакле то је та мустра, хм, хм, –

МАЦА

(Љуџић)

А што се то вас тиче, да ли сам ја мустра или не. Погледајте ваш нос, боље ће бити.

ВЛАДИМИР

(Тихо Маци)

Али госпа Мацо, та то је мој богати чика Пера – немојте се шалити, да га грдите.

ПЕРА

Дакако, лако вам је сад разбацати се, потрошили сте толике новце, синовца сте ми упропастили, осудили сте га, да свој живот у овом ћумезу спроводи –

МАЦА

Кад вашем синовцу није по вољи квартир, а ви се чистите заједно шњиме; – баш такве делије и треба м у квартиру.

ПЕРА

Шта? Ето ти! О сиромашни мој Владимире, сад тек видим, какву сам ти неправду нанео. Ти ми пишеш да ти је госпоја сирота, али нежна и кротка – али ова ни налик на фотографију – и те фотографије лажу, на њима насликани анђели у истини су праве хале.

МАЦА

Ох, а ви сте ми млади, лепи, окретни – зар не видите да вам се на носу створила читава бакрена руда, трбух вам изгледа као тулум.

ПЕРА

Та ви би језиком забунили целу торонталску вармеђу. Набрусили сте језик, као да ћете с њим какву битку да извојујете.

ЂИРА

(Усијане)

Та пустите, господар Перо да ја неколико речи кажем: јес чула ти фрајло, госпо, госпо, који ли си ђаво, немој ти да вређаш мог господара, јер ако –

ПЕРА

(Ђири)

Мир Ђиро! Немој се у ништа плетати, док те не позовем.

ЂИРА

(За себе)

Та сад би ја мојим заклопио уста; и моја је Пела погана на јастуку, ал Ђира има лека за оштрокопђе.

(Ойеи седне на шорбу)

МАЦА

Чујете ви дишкрићански помодару, гледаћете да се из овог квартира заједно с вашим синовцем још данас очистите; ни сам рада да таквог неотесанца у кући трпим.

ПЕРА

Та хоћете ли ћутати једанпут, или ћу вас избацити напоље.

МАЦА

Идем ја и без вас, али у полицију – хоћу да вас тужим, дишкрићанска цепаницо – други људи долазе у варош, да се нагледају бољег света, а ви правите шкандале, вређате поштене госпоје, али чекајте, знаћете с ким сте колаче замесили – с богом бакрено чудовиште!

Оишиде Маца.

ПРИЗОР 8.

ЂИРА

(За себе)

Мај, ако није ова гора од моје Пеле, та није да језиком фалата све штекће –

ПЕРА

О мој синовче, каквог си врага потео на врат, та то није жена, то је права хала –

ВЛАДИМИР

Али слушајте чика Перо, то је –

ПЕРА

Зло си учинио, синко, што си се са овим врагом свезао, та ће ти појести но живота – али то не може дуго остати. Ових дана учинићу подворење, новоизабраној светости, па ћу већ израдити, да се врага решим. Ала сам се од љутине ознојио, сасвим мокар. Но то је био леп дочек од моје красне снашице. Баш ми је врућина, морам капут да свучем.

(Свуче каиуи, хоће орману)

ЂИРА

(За себе)

Ето какви су наши варошани! Да је каква паоруша овакву ларму шподигла као што ова незграпница, наши би помодари читаво чудо подигли. А овако казаће, да је милостива госпа оригинална. Не разумем додуше ту реч оригинално, ал схваћам тако, да наши помодари сваки безобразлук називају оригиналним, н. п. кад који господичић какву лудорију учини, а његови слепи присташе једно гласно повику ал је тај и тај баш оригиналан.

ВЛАДИМИР

Метните чико капут на столицу, ја нећу више да седим –

ПЕРА

Седи ти синко – а капут може у орману бити.

(Пија орман)

Охо, орман је затворен.

ВЛАДИМИР

(За себе)

Но, сад ће тек бити параде.

(Гласно)

Та ево овде може капут бити.

ПЕРА

Та немој ти мене учити реда, капут треба, да је у орману

(Спази на асиалу кључ)

ево кључа!

ВЛАДИМИР

Али немојте се трудити, чико дајте ми кључ ја ћу сам отворити.

(Узме од Пера кључ, њихо)

Госпођице! Избавићете и мене и себе, ако се издате за моју супругу.

ПРИЗОР 9.

Владимир отвори орман, Катица изађе, Пера се њрејда.

ПЕРА

Шта је то? Ко је та женскиња?

ВЛАДИМИР

Моја мила супруга – чико –

ПЕРА

Шта је сад! Две жене, та то је злочин. Море синовче, кад сам ти писао да се жениш нисам мислио да узмеш две жене, него –

ВЛАДИМИР

А ко вам каже да ја имам две жене?

ПЕРА

Та не рече ли, кад је она аждаја у собу ушла: “ово је моја” –

ВЛАДИМИР

Та да, то рекох, ал ви ме не пустите изговорити, ја мишљах продужити: “моја госпоја газдарица, а не супруга” –

ПЕРА

Но то је опет лепа парада, па тај сам начин без узрока увредио твоју газдарицу. Право је рекла та твоја госпа Маца, био сам врло неотесан. Баш сам права луда. Али реци ми синовче, зашто држиш жену затворену као чворка у кавезу? Ко је још то видио!

ЂИРА

(За себе)

Бога ми, ни ја писам то досад видио. Наравно, изображен свет! Ваљда је и то оригинално. Е што неће ко моју Пелу да затвори, ала би му направила штемил на чело – то би било тек оригинално.

ВЛАДИМИР

Та знате, чико, моја се Катица боји госпа Маце, па кад год чује какве кораке, она се сакрије у орман.

ПЕРА

Аха, стиди се ради дужне кирије. –

ВЛАДИМИР

Јест, да – ради кирије ...

КАТИЦА

(Тихо Владимиру)

Немојте тако лагати.

ВЛАДИМИР

(Тихо Катџици)

Ђути злато моје, то нас једино може обоје спасти.

ПЕРА

Но, па ништа, сад је чика Пера Србенда овде, и где је он, ту престаје разговор о дуговима – за по сата нек је све у реду, па се селите из овог ћумеза

!(Владимиру)

Па како си ми задовољан с овом малом распикућом иначе; јел добра, послушна? ...

(Иде Катџици и милује ју по образу)

ВЛАДИМИР

Знате чико, то вам је женица, да јој нема пара, -- послушна кротка, умиљата, кажем вам, прави анђеол! –

ПЕРА

Лепо, лепо, то ми је мило – дакле ви сте се узели из љубави? Па да ли се још увек љутите?

КАТИЦА

О, ми се још никад свађали нисмо, ми се волемо увек једнако - *(Владимир иде Катџици, хоће да је пољуби)*

Ти си моја добра женица –

КАТИЦА

(Бранећи се тишо)

Опростите, али то је од вас сувише слободно.

(Гласно)

Ваш синовац је најбољи супруг на свету.

ПЕРА

Е, па честитам вам на сретном избору; ваш чика Пера гледаће да од сунца Ваше среће и на њега који зрачак падне. Премда ми наш поп Глиша каже, да су ми бркови већ седи, нека види, да сам у стањукоје коло процупкати — о то не фали, на чика Перином салашу мора се ваша свадба обновити — а Мијајло што зна да свира у гајде, то нема више.

(Обуче кайути)

А сад синовче хајдемо у сабор, већ је крајње време, не бих хтео, да ме мимоиђе избор патријара. Дозволићеш ми да се данас ја с твојом супругом поносим. Нека се види, да имам лепу снаху, а снаха да има стрица, који се зове чика Пера Србенда.

(Узме Кайицу под руку)

Смем ли замолити лепа снашице!

ПРИЗОР 10.

Маца и Милутиин улазе.

МАЦА

(Милутиину)

То је тај неогесанац, што ме је увредио; мој је покојни, — бог му дао души покој — био профуз, али није ни у полак био такав грубијан. Као варошки чиповник требаш да га позовеш на одговорност.

ЂИРА

(За себе)

Омај а шта ће сад бити? Можда је и то оригинално!

МИЛУТИН

Па шта се догодило? Овде влада неко неспоразумљење.–

ПЕРА

(Милућину)

Имате право, господине, неспоразумевање, – ја сам ову госпоју држао за жену мог синовца, па сам је ради расипности позвао на одговор, но сад је ствар у реду, сад знам моју снаху. –

МИЛУТИН

(Зачуђено)

Шта врага снаху!

(Тихо Владимиру)

Докле смо лијали и долијали.

ВЛАДИМИР

(Тихо Милућину)

Речник за зубе! Посведочи и ти, да је Катица моја супруга!

ПЕРА

Јел те добра госпа Мацо, да ћете ми опростити – што сам вас увредио, мој синовац и његова супруга молиће такође за мене.

МАЦА

А коју називате супругом вашег синовца, ако смем запитати.

ПЕРА

Коју другу, него свог красног анђела.

(Показује на Катџицу)

МАЦА

Катицу! Бога ми, на тај начин сте имали право, што називате и мене супругом вашег синовца.

ПЕРА

Како то мислите?

МАЦА

Ха, ха, јер је ово моја нећакиња Катница, за сада још девојка, а не супруга вашег синовца –

ПЕРА

Шта! “А не супруга вашег синовца?”

(Срдито Владимиру)

Одма да си ми разјаснио ову комедију, јел та женскиња твоја супруга или није?

(Владимир ћути. Пера дође ближе, оштрије)

Јел та женскиња твоја супруга или није.

ВЛАДИМИР

(Тихо)

Нека враг носи госпа Мацин језик!

(Гласно)

Опростите чико, – није моја супруга ... она је још неудата ... али ...

ПЕРА

То сам дакле заслужио! Е мој синовче, нема за тебе више никакве будућности! Ја сам мислио да ћеш ти временом постати ваљаним човеком, да ћеш као последњи огранак фамилије Барића уздржати достојанство и поштење твојих предака, а сад видим, да је свака нада узалудна – тешко теби ...
(Окрене се Кајџици)

А ви госпођице, заборавили сте на свако правило пристojности – ваљда сте такво понашање научили из немачких романа – читајте премудрог Доситеја, па ћете у њему наћи на-

чела, која не воде у орман неочењеног човека. Запамтите што вам рекох.

(Катица њлаче. Маца)

Жао ми је госпа Мацо, што сам вас ради ових неваљалаца увредио, али опростите ми, та ја сиромах писам вас познавао. – опростите ми – Еј срећо моја!

(Пође из собе)

ВЛАДИМИР

Чико! Ја сам толико пута био вашом благом милости надарен, ваше је добро срце многе моје лудорије опростило, ви сте били мој заштитник, добротвор, мој отац – дозволите ми још ову последњу молбу ... ја сам се с овом госпојицом заручио баш у оном тренутку кад сте ви преко прага овамо ступили, па хоћу своју поштену реч да одржим. Немам додуше новаца, али имам воље и снаге да онолико зарадим, колико ће бити нужно за наше уздржавање – не иштем дакле од вас помоћи, него благослов – благословите моју женидбу с Катицом, па ћу неуморним трудом, временом нападати оно поверење, које сам у овом тренутку код вас изгубио. А кад постаћем достојан ваше доброте, а ја ћу заједно с мојом женом доћи пред вас, чико, да измолим опроштај.

ПЕРА

А је ли то све истина, синовче, шта ти ту говориш?

МАЦА

(Ревно)

Јест, јест, о господин Владимир увек истину говори. Знате шта, господар Перо! Ја вам опраштам што сте ме увредили – јел те и ви ћете опростити господину Владимиру?

ПЕРА

Синовче, доћи ближе, – гледај ми у очи – мислиш ли збиља ово девојче узети ...

ВЛАДИМИР

Ако дозволите, да носи ваше име ...

ПЕРА

(*Кайици*)

А хоћетел ви поћи за мог синовца.

КАТИЦА

(*Кроз њлач*)

Хоћу!

ПЕРА

Синовче! Крв није вода – видим да у твом срцу бије поштење наше породице, видим да у твојим жилама јури крв Барића. Србенце. Ево ти девојке, коју си сам изабрао, нек ти је сретна и благословена.

Узме Кайицу за руку и њредаје Владимиру.

ВЛАДИМИР

Ви сте мој чика!

КАТИЦА

И мој!

ПЕРА

Јест, моја голубице – и твој. А јесмо ли госпа Мацо и ми начисто?

МАЦА

Ево руке -- хајде да се помиримо; па немојте други пут вређати женско чувство!

(*Рукује се с Пером*)

ПЕРА

(Тихо)

Профуска удовица и чувство – лаку ноћ!

(Милутиину џласно)

А хоћете ли и ви господине опростити, што сте се ради мене узнемирили?

МИЛУТИН

О, молим, мени је шта више врло мило, што сам био сведоком овог красног призора.

ПЕРА

На тај смо начин сада сви измирени.

СВИ

(Осим Ђуре)

Сви смо измирени!

ЂИРА

Ваљда је и то оригинално.

ЗАВЕСА ПАДНЕ

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–2

ЂОРЂЕВИЋ, Велимир

Сви смо измирени : шаљива игра у I чину /
Велимир Ђорђевић. – Београд : Музеј позоришне
уметности Србије, 2003 (Петроварадин : Алфаграф).
– 45 стр. : ауторова слика ; 15 см. – (Библиотека Драмска
баштина ; коло 10, књ. 2)

Тораж 300. – Стр. 7-12: Предговор / Олга Марковић.

ISBN 86-80629-14-6

COBISS.SR-ID 109452044

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ДЕСЕТО КОЛО

Књига 1

Андра Гавриловић
ДВОБОЈ

Књига 2

Велимир Ђорђевић
СВИ СМО ИЗМИРЕНИ

Књига 3

Милица Јаковљевић Мир-Јам
ТАМО ДАЛЕКО

Књига 4

Љубинка Бобић
ОТМЕНО ДРУШТВО

Књига 5

Љубинка Бобић
ПОРОДИЦА БЛО

9 788680 629148

